

CONSTITUTIE VOOR DE COMMONS

Beleidsplan 2025 Bouwen aan de Constitutie¹

De Constitutie voor de Commons is steeds gericht op het bevorderen van het welzijn van mensen en het bevorderen van de democratische rechtsorde door het ondersteunen en stimuleren van gemeenschapsvorming. Zij hanteert het uitgangspunt dat mensen gelukkiger worden door verbondenheid, zingeving en actieve betrokkenheid bij hun leefomgeving².

Want wij mensen zijn van oorsprong sociale wezens. In contact met de ander ontstaat vrede en welzijn. In contact met de ander ontstaat zingeving en het vermogen de ander te zien en gezien te worden. Daaruit vloeit door een basis voor een democratische orde van mensen die elkaar wat gunnen, compromissen kunnen sluiten en gezamenlijk een rechtsstaat voeden en zelf voor te leven.

Dit leren we elkaar en doen we de hele dag in ons dagelijks leven, in de buurt, op school, op werk bij sociale activiteiten. Daar creëren we een gemeenschap, soms vluchtig, soms juist heel stabiel. De gemeenschappen zijn daarmee een vitaal onderdeel en voorwaarde van ons leven, ons welzijn en onze democratische samenleving. Juist omdat we in gemeenschappen onszelf kunnen zijn en de kracht van elkaar ervaren.

Met het hier geschetste belang en doel, om welzijn en democratisch vermogen te versterken, werkt de stichting Constitutie voor de Commons aan gemeenschapsversterking. Want gemeenschappen zijn de beste weg naar dat welbevinden.

Maar de potentie van gemeenschappen wordt onvoldoende erkend. Sterker nog, de overheid en de markt staan met hun rug naar gemeenschappen. Dat is pijnlijk als we zien dat veel vastloopt in onze maatschappij. Kijk naar de transitie die niet slagen. Kijk naar de polarisatie. Kijk naar de toenemende geestelijke nood en eenzaamheid. Gemeenschappen zouden daar veel meer aan kunnen bijdragen als ze op waarde worden geschat.

Kortom, er is werk te doen!

Versterken van de gemeenschappen

Hoe kunnen we gemeenschappen versterken? Daar waar mensen samen iets willen doen, hoe krijgen zij de ruimte?

¹ Externe versie; vastgesteld op 13 december 2024

² Art 3 statuten stichting Constitutie voor de Commons

We zien een wereld waar de overheid steeds meer moeite heeft haar taken uit te voeren en de markteconomie drijft ook steeds verder af van ons als mensen. De polarisatie neemt toe. Terwijl er wel behoefte is aan verbinding. Met andere woorden er is genoeg urgentie om gemeenschappen sterker te maken.

De stichting Constitutie voor de Commons zet zich daar voor in door de belemmeringen die gemeenschappen tegenkomen weg te nemen en de voorwaarden voor groei te versterken.

In 2025 focust de Constitutie voor de Commons op de volgende thema's:

- Juridische ruimte voor gemeenschappen
- Financiële ruimte voor gemeenschappen
- Organisatie van gemeenschappen (open, inclusief, democratisch en onderling verbonden)
- Cultuur van en voor gemeenschappen (vanzelfsprekend sterk verhaal dat motiveert en bindt)

Dit beleidsplan geeft een overzicht van deze werkzaamheden.

Dit plan behandelt de volgende onderwerpen:

- De inhoudelijke focus van de stichting Constitutie voor de Commons (verder: CvdC) (hoofdstuk 2)
- Andere samenhangende (onderzoeks-)samenwerking (hoofdstuk 3)
- Organisatie van de CvdC versterken en samenwerken met andere 'zuster'-organisaties (hoofdstuk 4)
- Communicatie/ website/ donatie/ podcast vormgeven (hoofdstuk 5)
- Werkwijzen ANBI gerelateerd (hoofdstuk 6)

Focus aanbrengen op inhoud en versterken van de organisatie zijn de twee belangrijkste onderdelen van dit beleidsplan.

1. Inleiding

De urgentie om gemeenschappen te versterken is nog steeds aanwezig. In de samenleving zien we een overheid die haar beleid niet goed kan formuleren en veel taken worden niet of gebrekkig uitgevoerd. Ook semi-overheden maken zich zorg over de transities waar ze inzitten. Maar hebben nog geen handelingskader. Vanwege deze taaiheid werken we integraal, zowel concrete instrumenten (juridisch en financieel) als ook organisatorisch als cultureel.

Een paar voorbeelden.

- Er zijn in 2024 enkele majeure stappen gezet die de positie van gemeenschappen versterken. De Wet Versterking Participatie op Decentraal Niveau is in werking getreden. De wet kwam tot stand mede dankzij de samenwerking met LSA-bewoners en het vakkundige wetgevingsadvies van onze vrijwilligers, waaronder constitutioneel juriste Emily Horninge. Zij adviseerde zodat het amendement dat het wetsvoorstel bepaalde juridisch sluitend en effectief is gemaakt. In 2025 zullen gemeenten en provincies ruimte moeten maken voor de Right to Challenge. Deze opdracht in de wet opschrijven is één ding, het echt ook benutten is twee. De evaluatie van de Localism Bill in het VK wees uit dat succesvolle toepassing afhangt van de houding en gedrag van de bestuurders en de ambtenaren.
- Er is ook beweging in het dogma van aanbesteden, De scheiding markt – overheid is wel nog steeds dominant en is aanbesteden het eerste waar de overheid aan denkt in plaats van gewoon

samenwerken met gemeenschappen. Maar in het veld van juristen worden naar openingen gezocht. En die juristen stimuleren we tot concrete acties en ontwikkeling van hulpmiddelen deze inzichten te verbreiden.

- Naast de juridische positie is er bij overheden en goede doelen fondsen ook een ontwikkeling gaande. Zij hebben meer en meer een besef dat de financiering van gemeenschappen niet goed loopt. Iets wat gemeenschappen al lang ervaren. Als gevolg ervan zijn er verschillende initiatieven gestart. Deze zijn nu nog niet operationeel. Het is dus zaak dat deze initiatieven tot realisatie komen en onderling in afstemming worden gebracht. Hiertoe voeren we in 2025 gesprekken met diverse stakeholders om hen te laten samenwerken op dit terrein.

Naast deze inhoudelijke aspecten is er ook een organisatie aanleiding. De organisatie van de CvdC is rijp voor verbreding en versterking. In het afgelopen jaar heeft de bestuurder meer dan full time gewerkt aan de organisatie en de inhoudelijke profilering en projectontwikkeling. In 2025 gaat de organisatie breder en sterker worden.

2. Inhoudelijke focus

In 2025 werken we voortbouwend op het eerste bouwjaar van de CvdC in 2024, door langs de volgende inhoudelijke punten waar op de focus komt te liggen. Deze onderwerpen komen in de paragrafen hierna nader aan de orde.

- Juridische ruimte voor gemeenschappen
- Financiële ruimte voor gemeenschappen
- Organisatie van gemeenschappen (open, inclusief, democratisch en onderling verbonden)
- Cultuur van en voor gemeenschappen (vanzelfsprekend sterk verhaal dat motiveert en bindt)

Van deze vier hoofdpunten zijn de eerste twee het meest gevorderd en zijn verschillende activiteiten voorzien. Voor het onderwerp Organisatie is een start gemaakt. In 2025 zal op basis van een aanvraag bij fondsen mogelijk een project gefinancierd en uitgevoerd worden. Voor het onderdeel Cultuur is een eerste verkenning gekomen voor de mogelijke bezetting en is een concept financieringsaanvraag gemaakt dat mogelijk in 2025 tot een concreet projectvoorstel gaat leiden. Ook wordt gewerkt aan een docudrama serie oid. Voor beiden geldt dat er goede leads zijn maar de realisatie ervan in 2025 nog onzeker is.

Naast deze 4 hoofdpunten zijn er enkele kleinere onderwerpen die nu geen prioriteit krijgen.³ Indien in het komend jaar deze onderwerpen opportuun worden zal hier op ingespeeld kunnen worden.

2.1. Concrete projecten gepland en of in uitvoering in 2025

2.1.1. Oefenrechtbank (betere juridische ruimte)

³ Onderwerpen met lagere prioriteit:

- ANBI/UBO/ Bank rekening issues (deels uitgevoerd door NOV)
- Belasting issues (BTW/ winstbelasting/ vrijstellingen) (geen goed eigenaarschap te vinden)
- Human Resource voor gemeenschappen (mogelijk mee te nemen in andere projecten, niet full scale oppakken)
- Web van commons (mogelijk deel van vrijwilligers groepen of als onderdeel / instrument voor onderlinge borg in financiering lab)
- IT (geen goed eigenaarschap te vinden)
- Impactmeting (niet als zelfstandig item, mogelijk wel als onderdeel van financieringslab)

De oefenrechtbank is interventie die door CvdC samen met Jurgen van der Heijden is ontwikkeld. In 2025 proberen we 1 a 2 nieuwe oefenrechtbanken te organiseren. Mede met hulp van organisaties die belang hebben bij deze interventie. Mogelijke partijen: nationaal klimaat platform, provincies, fondsen. Eventuele terugval optie als geen financiering gevonden wordt, is dat we een 'oefen-hoorzitting' waarbij op een eenvoudigere wijze een bepaalde casus wordt bepleit.

Thema's: aanbestedingsrecht, staatssteun (Didam), in gebiedsontwikkeling, wijkbeheer, energie opwekking en energiediensten, zorg en WMO.

Om de te realiseren oefenrechtbank(-en) te laten aansluiten op de actuele praktijk zal met partijen gesproken worden (provincies, NKP, etc) en congressen bezocht etc.

Naast een filmische impressie wordt verkend of de oefenrechtbank as such een theatrale versie kan worden die on tour gaat. Op basis daarvan zullen fondsen moeten worden gezocht. (zie ook onderdeel Cultuur, 2.1.4.b.)

2.1.2. Financieringslab (meer financiële ruimte)

Begin 2025 wordt bekend of de WDHS-coalitie akkoord gaat het voorstel dat vanuit de CvdC geschreven is en of de uitvoering ook aan CvdC gegund wordt. In dat project zal in een serie regio's in NL verkend worden of zij als pilot willen optreden om vloeiende financiering te realiseren voor gemeenschappen. Deze pilots moeten leiden tot een SamenwerkingsOvereenkomst per regio. In elke regio zijn de SOK-partners verantwoordelijk voor de financiering van het vervolg.

Daarnaast wordt is samenwerking met PGGM, Alliander, Nationale Nederlanden, BZK, RWS, Aedes ea getracht een mandje met middelen te verzamelen om een vergelijkbare richting te bouwen. Vanuit de regiodeals in Rivierenland en MRAWest zijn middelen beschikbaar.

2.1.3. Democratische Toolbox ea human skills

a. Interne organisatie onder de loep (Democratisch Toolbox)

Het project Democratische Toolbox zal in 2025 uitgevoerd worden dankzij de steun van stichting DOEN.

b. Opleidingen ambtenaren en commonswerkers (ism Avicenna/ EVAG)

In 2025 wordt samen met Ella Vogelaar Academie en Avicenna een opleiding aangeboden Doelgroep (systeempartijen en/of Commons) moet nog bepaald worden, Meeste uitvoerende activiteiten vinden plaats door EVAG.

c. Onderzoek/ Opleiden/ CoP's/ netwerken (zowel systeem als gemeenschappen)

Het ontwikkelen van 'communities of practise' waar systeempartijen leren samenwerken met gemeenschappen lijkt een interessant gebied om enerzijds kennis te ontwikkelen, nabijheid bij systeempartijen te verzekeren en anderzijds ook samen te leren over wat werkt om gemeenschappen te versterken. Samen met het Onderzoek Platform Gemeenschappen wordt een eerste CoP opgericht met de provincie Brabant. CvdC is lead partner en tekent hiervoor de samenwerkingsovereenkomst met de provincie naar verwachting in december.

2.1.4. Het Sterke Verhaal

a. Het sterke verhaal

Het sterke verhaal is een belangrijk onderdeel van de focus van CvdC, de culturele onderlegger waardoor de andere focuspunten meer kracht krijgen. In wezen is de cultuur de drager van de verandering, naast de rationele argumenten, ook via het raken van het hart.

In 2025 gaan we op zoek naar een cultureel intendant die met het bestuur van CvdC de kansrijkheid van een aanvraag beoordeelt en in werking zet. Daarbij willen we ook gebruik maken van een ervaren fondsenwerver op het culturele terrein. Stichting DOEN heeft interesse in dit project. Voor de (resterende) dekking moeten meer fondsen benaderd worden.

b. Docudrama

Naast de meer bredere interventies zoals onder 2.1.4.a. is het wenselijk ook een breed publiek te vinden in de vorm van een Docudrama over de Gemeenschappen. Hiervoor is een pitch gemaakt en zijn een reeks potentiële producenten geïnventariseerd. Met de onder 2.1.4.a. genoemde fondsenwerver gaan we in 2025 een keuze maken of dit een kansrijk project is. Met potentiële producent zal worden gesproken over een 'reality-format'.

c. Storytelling

Met het Huis van Actief Burgerschap wordt een intieme storytelling cyclus voorbereid. Het is het idee om dit te starten in maart 2025 als viering van CvdC, een jaar na het lanceringsevent in 2024. Deze storytelling kan input genereren voor het sterke verhaal en kan ook de communicatie van en over de CvdC opleveren (reels).

3. Andere samenhangende velden

3.1. Samenwerking netwerken met OPG

OnderzoeksPlatform Gemeenschappen (OPG). CvdC heeft een groeiend aantal meedenkers, mensen die een aspect van de gemeenschappen interessant vinden, er ervaringsdeskundigheid op hebben of ook er voor doorgeleerd hebben.

De Ella Vogelaar Academie voor Gemeenschapskracht is omgedoopt in Onderzoek Platform Gemeenschappen (OPG). De programmaraad van de EVAG heeft dit goedgekeurd en binnenkort wordt dit platform als gezamenlijk project bekend gemaakt.

OPG heeft ook een rijke schare van dergelijke vrijwilligers. Er is gekozen om deze vrijwilligers te bundelen en een serie werkgroepen bij elkaar te brengen:

- Recht van de gemeenschap
- Economie van de gemeenschap
- Inclusiviteit van gemeenschappen
- Integratie en meerwaarde van gemeenschappen
- Governance van de gemeenschappen
- Cultuur van de gemeenschappen

Deze werkgroepen zijn 'van zich zelf' en worden gemodereerd door EVAG (Jurgen van der Heijden, Winne van Woerden) en CvdC (Jeroen den Uyl en anderen). De werkgroepen gaan ook dienst doen als klankbord en testbord voor projecten. Tevens kunnen we werkgroepen producten opleveren (essays, onderzoek, nieuwe projecten).

3.2. Samenwerking WDHS

De inzet voor de WDHS zal in 2025 beoordeeld worden (balans halen – brengen) en op basis daarvan wordt positie bepaald. Pluspunten zitten oa in het belobbyen, mogelijk ook als breekijzer om andere partijen aan boord te krijgen.

Samenwerking overige organisaties.

3.3. Brabant (zie 2.1.3.c)

3.4. Universiteiten/Hogescholen (UvH, HU, DRIFT, EUR, NSOB, TNO etc)

Het is wenselijk een sterke relatie te bouwen met universiteiten. In 2025 willen we tot een strategische keuze komen. De volgende partijen zijn in beeld (tussen haakjes de verwachte strategische waarde). Hier wordt in 2025 een of meer concrete (samenwerkings-) werkrelaties aangegaan.

- UvH heeft goed zicht op mensbeeld en doorziet het paradigma van de commons in relatie tot de paradigma van markt en van overheid.
- HU (lector Aart van der Maas (Social Work) promoveert bij Pascal Gielen over Commoning. Heeft een praktische kant, snapt de onderkant van de samenleving en ook goede theoretische insteek.
- DRIFT (directeur Derk Loorbach en anderen) heeft sterke focus op noodzaak van gemeenschappen als hefboom van transities.
- NSOB heeft invloed bij beleidsmakers in de overheid en kan de praktische insteek van CvdC benutten. Binnenkort wordt gesprek.
- TNO is hybride organisatie die gemeenschappen steeds meer als relevant onderzoeksobject ziet. TNO heeft ook ervaring met aanvragen van Europese subsidies en kan die mede voor CvdC inzetten als we tot samenwerking komen. Jorgen van der Heijden werkt bij TNO en kan hier de brugfunctie vervullen.

3.5. CCHQ Antwerpen

Het Cultural Commons Lab in Antwerpen is een plek waar prof Pascal Gielen de scepter zwaait. Deze professor is dé man van de Commons in Vlaanderen. Thijs Lijster en Aart van der Maas zijn of waren bij hem in de leer. Met Pascal Gielen is afgesproken dat we de samenwerking gaan verkennen.

3.6. Lobby/ politieke / bestuurlijke profilering / politieke partijen

De positionering van gemeenschappen is een aanhoudend onderwerp van aandacht. Het is een breed onderwerp waar veel op te doen is. Het is daarom goed dat gekozen wordt en waar energie op zit bij andere partijen hen de ruimte te laten. Dat is aan de orde bij lobby omtrent administratieve lasten voor gemeenschappen (NOV trekt hier aan). Mogelijk ook bij andere trajecten zoals inspraak en medezeggenschap van mensen over de zorg (Espria, LOC en NLZVE). De WeDoenHetSamen-coalitie heeft een lobbygroep waar de CvdC ook aan deelneemt.

Gezien de drukte op dit onderwerp wil CvdC in 2025 scherpe keuzes maken die nauw samenhangen met de onderwerpen die in de Oefenrechtbank aan de orde komen, of die in de financiering van gemeenschappen aan de orde komen. Deze lobby-activiteiten zijn moeilijk in project-financiering te krijgen. Daarom moeten ze gevoed worden in de 'werktijd' voor de uitvoering van onder handen concrete projecten (zo kan legitimatie en expertise en inzet samengaan ook in een druk speelveld zoals de WDHS-coalitie).

4. Organisatie van de stichting en samenwerken met derden

In 2025 gaan we door met het versterken van de organisatie van CvdC. Dan gaat het om werkzaamheden ten aanzien van de financiering van de CvdC, inhoudelijke thema-leiders, PR-communicatie en ambassadeurs.

4.1. Acquisitie financiering/ zakelijke leiding

In 2025 zoeken we iemand die voor de CvdC de financiële acquisitie kan versterken. Eerstens ten behoeve van de fondsenwerving maar mogelijk ook (in het vervolg) als zakelijk leider.

Van de projecten die in 2025 geacquireerd worden, wordt standaard een management fee/ bureaunkosten afdracht aan de CvdC begroot.

4.2. Inhoudelijke thema-leiders

Op verschillende inhoudelijke focusgebieden is het zinvol thema-leiders te vragen hier verantwoordelijkheid voor te nemen. De betaling van deze activiteiten moeten passen in de mogelijke financiering uit de projecten die zij doen, al of niet als onderdeel van een bredere samenwerking van projecten en de daar binnen beschikbare middelen, als daarmee werk met werk gemaakt kan worden.

Met een aantal mensen is gesproken of zij die rol willen innemen. Het team van mensen gaan we in januari bijeenbrengen en synergie tussen elkaar bouwen.

- Dennis Kerkhoven (YesandMore) <https://www.linkedin.com/in/denniskerkhoven/>
- Jorgen van der Heijden (TNO en eigen bedrijf) <https://www.linkedin.com/in/jorgen-van-der-heijden/>
- Daniëlle Rap (Blikopeners, bureau burgerberaad) <https://www.linkedin.com/in/dani%C3%ABlle-rap/>
- Ellen Rass (Ellen Rass Cultuur projecten, TurnClub) <https://www.linkedin.com/in/ellen-rass-221460a/>

4.3. PR/communicatie

Yassine Beqqali (zelfstandig ondernemer, stadspodium Utrecht, programmamaker van Huis van Actief Burgerschap) <https://www.linkedin.com/in/yassine-beqqali-89b19861/>. Yassine gaat bijdragen aan het externe profiel van de stichting.

4.4. Ambassadeurs

In 2025 wordt nader beoordeeld of we ambassadeurs een plek gaan geven. Het is een kans om het profiel en bereik te vergroten, maar vergt ook aandacht en tijd van de CvdC. Afhankelijk van beschikbare tijd wordt dit in 2025 opgepakt.

5. Communicatie/ website/ donatie/ podcast

5.1. Website verbeteren

De website wordt herzien, op aantrekkelijkheid en toegankelijkheid.

5.2. Podcast lanceren

Zodra voldoende mensen geïnterviewd zijn en er een voorraad is, gaan podcasts gepubliceerd worden. Gepland in tweede kwartaal.

Ook deze activiteiten gaan meer communicatief gemaakt worden, met korte reels, en foto's met teksten, linkedin posts etc

5.3. Donatiepagina, brede werving

Binnenkort wordt een donatiepagina op de website actief. In 2025 gaan we deze aan diverse doelgroepen/ netwerk contacten/linkedin groep bekend maken.

6. Financiële doorkijk projecten

Voor inzicht in de financiële doorkijk van de projecten, dien een verzoek in (zie Colofon).

7. ANBI gerelateerde werkwijzen

7.1. Hoe werft de CvdC haar (ANBI-)inkomsten.

CvdC verwerft haar inkomsten door het verwerven van giften en donaties van goede doelen fondsen en samenwerkingen aan te gaan met overheden. Hiervoor ontwikkelt CvdC zelf projectvoorstellen en werkt ze samen met andere organisaties en worden voorstellen in coproductie ontwikkeld.

7.2. Het beheer en de besteding van het vermogen van de instelling

De CvdC zet de verworven middelen in bij de volgende projecten

- Juridische ruimte voor gemeenschappen. Oefenrechtbank wordt gefinancierd in eigen tijd en door Nationaal Klimaat Platform
- Financiële ruimte voor gemeenschappen. Verkenning van activiteiten worden gefinancierd in eigen tijd, door de stichting We Doen Het Samen (opdracht) en door de stichting SDG Nederland (gift).
- Organisatie van gemeenschappen (open, inclusief, democratisch en onderling verbonden) Deze wordt gefinancierd door inbreng van eigen tijd en een gis van stichting DOEN
- Cultuur van en voor gemeenschappen (vanzelfsprekend sterk verhaal dat motiveert en bindt) (nog geen externe financiering verworven)
- Kennisontwikkeling, leergemeenschap stedelijke gebiedsontwikkeling wordt gefinancierd door inbreng van eigen tijd en een deel als opdracht van de provincie Brabant.

7.3. Het beheer van de middelen

Het beheer van de middelen: deze staan op onze bankrekening. Er is nog geen belegd vermogen.

De ontvangen middelen worden allen met uitzondering van maximaal 10% overhead kosten besteed aan de met de financiers afgesproken doelen. Deze worden op projectniveau financieel verantwoord. De Jaarrekening geeft inzicht in de doorlopende projecten en de reservering voor die projecten.

7.4. Diverse gegevens

- Naam: stichting Constitutie voor de Commons
- KvK nummer: 92618995
- RSIN: 866118378
- Adres: Versteeglaan 14, 3737 XA Groenekan

- Banknr: NL62TRIO 0320846210
- info@constitutievoordecommons.nl
- 06-10543056
- SBI code: 94996 (overige ideële organisaties)

7.5. Bestuurssamenstelling, beloningsbeleid

De Raad van Toezicht bestaat uit 5 leden:

- Steven de Waal is voorzitter van de Raad
- Bernadette Verheggen is secretaris lid van de Raad
- Rene Zimmerman is houdt als lid van de Raad zicht op de financiën
- Willem van Gent is lid van de Raad
- Monique de Vries is lid van de Raad

Het bestuur bestaat uit een bestuurder, Jeroen den Uyl

Het beloningsbeleid van het bestuur en RvT is als volgt:

- RvT en bestuur is onbezoldigd.
- Bestuurder krijgt een onkostenvergoeding

De inkomsten, bestedingen en uitgaven worden opgenomen in het bestuursverslag en jaarrekening.

Colofon

Dit document is de externe versie van het beleidsplan **2025 Bouwen aan de Constitutie**

Voor nadere informatie:

- stel je vraag via <https://constitutievoordecommons.nl/contact/> of
- bel naar 06-10543045

